

MONUMENTEN INVENTARISATIE PROJECT

Ten geleide

Het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) is een landelijk opgezet project met het doel om in betrekkelijk korte tijd - 5 jaar - een inventarisatie te verkrijgen van bouwkunst en stedenbouw uit de periode 1850-1940. De uitvoering van het project wordt verzorgd door de provincies. In Gelderland heeft de provincie de Stichting MIP-Gelderland opgericht, die belast is met de uitvoering van het project.

In Gelderland wordt het MIP uitgevoerd conform de Gelderse streekplan-indeling: Midden-Gelderland, Oost-Gelderland, Veluwe en Rivierenland. Binnen deze inventarisatiegebieden wordt per gemeente geïnventariseerd.

Het eindprodukt, waarover de gemeenten de beschikking krijgen, bestaat uit 3 rapporten, te weten een regiobeschrijving, een gemeentebeschrijving en een inventarisatierapport.

In de regiobeschrijving wordt op hoofdlijnen een schets gegeven van ontwikkelingen die bepalend zijn geweest voor de ruimtelijke kwaliteit, i.c. bouwkundige en stedenbouwkundige karakteristieken, uit de periode 1850-1940 in het inventarisatiegebied. Het betreft veelal ontwikkelingen en karakteristieken die behalve van lokaal belang ook een boven-lokaal belang vertegenwoordigen.

In de gemeentebeschrijving, die kan worden beschouwd als een verfijning die betrekking heeft op een deel van het grondgebied van de regiobeschrijving, worden op beknopte wijze de voornaamste historisch-geografische, sociaal-economische, bouwkundige en stedenbouwkundige ontwikkelingen uit de periode 1850-1940 weergegeven.

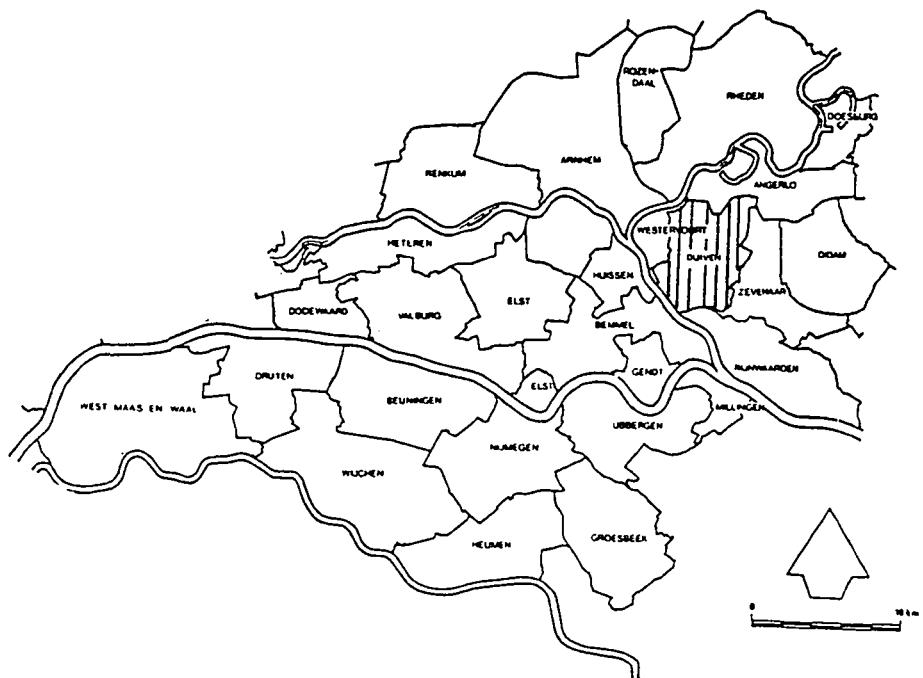
In dit verband dient hoofdstuk 4.5. *Karakterisering geïnventariseerde bebouwing* afzonderlijk te worden genoemd. Het betreft een hoofdstuk dat als "schakel" fungeert tussen het beschrijvende en het inventarisatiegedeelte, te weten het inventarisatierapport.

Het inventarisatierapport voorziet in een beknopte weergave per gemeente van de gebouwde omgeving uit de periode 1850-1940 in de vorm van objecten en complexen op basis van de uitgewerkte MIP-formulieren.

Hoewel de 3 rapporten afzonderlijk kunnen worden gelezen, verdient het aanbeveling het inventarisatiegedeelte niet los te zien van het beschrijvende gedeelte en omgekeerd.

GEMEENTEBESCHRIJVING

GEMEENTE DUIVEN

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1. <u>INLEIDING</u>	3
2. <u>BODEMGESTELDHEID EN GRONDGEBRUIK</u>	5
3. <u>INFRASTRUCTUUR</u>	7
4. <u>NEDERZETTINGSSTRUCTUUR</u>	9
4.1. Algemeen	
4.2. Functionele ontwikkelingen - periode 1800-1850 - periode 1850-1900 - periode 1900-1940	
4.3. Stedebouwkundige structuur: - Duiven - Loo - Groessen - Verspreide bebouwing	
4.4. Ontwikkelingen na 1940	
4.5. Karakterisering geïnventariseerde bebouwing	
4.6. Typologie uitbreidingen gemeente Duiven 1850-1940	
4.7. Bijzondere gebieden	
<u>GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN/BIBLIOTHEKEN, KAARTMATERIAAL EN LITERATUUR</u>	17

1. INLEIDING

De Liemerse gemeente Duiven ligt in het inventarisatiegebied Midden-Gelderland en heeft een oppervlakte van 3.515 hectare. Duiven is de hoofdkern van de gelijknamige gemeente. Loo ('t Loo) en Groessen zijn de overige kernen. Helhoek, Huslerij, Nieuwgraaf en Leuven waren gehuchten (zie afbeelding 1). In 1816 werd de gemeente Duiven aan Nederland toegevoegd.

De gemeente Duiven heeft als buurgemeenten de gemeenten Westervoort, Angerlo, Zevenaar, Rijnwaarden en Huissen. De grens met Westervoort wordt gevormd door de Leigraaf. De grens met Angerlo wordt gevormd door de Leigraaf en de Zevenaarse Wetering. De grens met Zevenaar valt voor een deel samen met de Groessense Leigraaf. De Oude Rijn vormt de zuidgrens met Rijnwaarden. Nabij Loo vormt het restant van een oude Rijnstrang de zuidwestgrens van de gemeente Duiven.

Opmerkelijke ontwikkelingen hebben in Duiven tussen 1850 en 1940 niet plaats gevonden. Van industrialisatie en uitbreiding van de nederzettingsstructuren is tussen 1850 en 1940 nauwelijks sprake geweest. De bevolkingsgroei van slechts 67% in genoemde periode behoort tot de laagste in Gelderland.

De situering aan de Oude Keulsebaan (Oude Kleefse Postweg) - die van Emmerich over Westervoort naar Arnhem, liep en vandaar verder naar het westen - en aan de spoorlijn Arnhem-Oberhausen, heeft aan de geringe ontwikkeling van de gemeente Duiven op economisch gebied weinig veranderd.

Op 1 januari 1989 telde de gemeente Duiven 13.991 inwoners.

Afbeelding 1
Gemeente Duiven omstreeks 1866

PROVINCIE GELDERLAND.

GEMEENTE DUIVEN

1866.

1507 Bunders. 2700 Inwoners
Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden

2. BODEMGESTELDHEID EN GRONDGEBRUIK

Gedurende de Saale-ijstijd is een brede landijslob via het IJsseldal in zuidelijke richting doorgedrongen. Na het afsmelten van de landijsmassa's hebben de Rijn en zijn vertakkingen grote delen van de stuwwal afgesleten en bedekt met dikke pakketten oud rivierzand. Op deze wijze is een laagterras gevormd. Dit terras is niet vlak, doch golvend met hier en daar een rug. Gedurende de Weichsel-ijstijd zijn grote hoeveelheden rivierzand uit de drooggevallen riviervlakte landinwaarts getransporteerd. Het proces van rivierduinvorming heeft zich onder meer voorgedaan op uit het laagterras uitstekende zandruggen. Het meest bekende rivierduincomplex in de Liemers is de Duivense Eng (zie afbeelding 2). Dit proces heeft hoogteverschillen tot gevolg gehad, die ontstaan zijn gedurende verschillende transgressiefasen van de Rijn en zijn vertakkingen. Op het omliggende laagterras zijn dekzanden en kleien afgezet. In het zuidelijke gedeelte van de gemeente Duiven ligt een oeverwalstelsel dat door de Rijn is opgebouwd. De oeverwallen bestaan uit gronden met zavel en lichte klei. Regelmatig hebben oeverwaldoorbraken plaatsgevonden, waarna doorbraakgeulen en overslaggronden zijn achtergebleven. Een van de laatste grote overstromingen dateert van 1753, waarbij de Jezuïetenwaai nabij Leuven is ontstaan. In het noordelijk gedeelte van de gemeente Duiven ligt een uitgestrekt komgrondengebied met zware kleigronden. De gemeente Duiven beslaat een groot deel van het Liemerse komgrondengebied. De uiterwaarden zijn gevormd na de aanleg van kaden en dijken in de 12e tot de 14e eeuw.

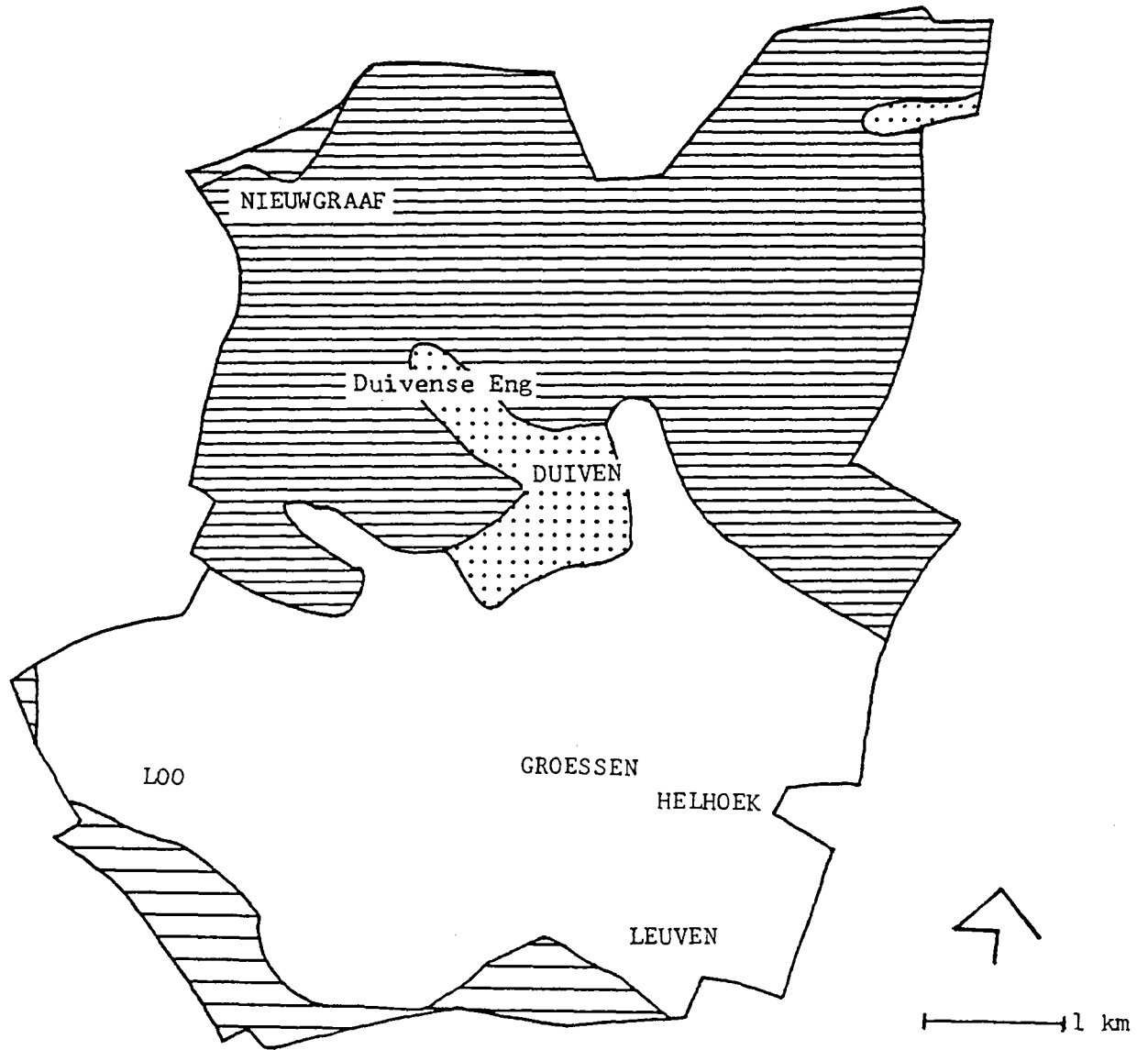
Het grondgebruik in de periode 1850-1940 heeft betrekking op oeverwallen, overslaggronden, komgronden en uiterwaarden. Op de oeverwallen vindt akkerbouw plaats. Men teelt er vooral tarwe, haver en rogge. Op enkele overslaggronden in het oeverwallengebied zijn vanaf 1870 boomgaarden aangelegd.

De komgronden zijn in gebruik als grasland. De uiterwaarden zijn eveneens in gebruik als grasland. Daarnaast leverde dit laatste gebied jonge rivierklei die geschikt is voor de baksteenfabricage.

De afwatering in het noordelijk deel van de gemeente richt zich op de IJssel via de komgronden die in noordoostelijke, resp. noordwestelijke richting zijn doorsneden. Dit gebied stond van 1809-1852 onder invloed van de Spijkse of Lobithse Overlaat. Hier is strokenverkaveling toegepast. De afwatering in het zuidelijk deel van de gemeente gaat via de Rijn. Hier is het verkavelingspatroon onregelmatig, mede als gevolg van hoogteverschillen.

De nederzettingen in de gemeente Duiven zijn alle gelegen op een hoogte van 10 tot 11 meter boven N.A.P. Duiven is gelegen op een rivierduin, op de overgang van het oeverwallengebied naar het komgrondengebied. Verspreid over de brede oeverwal en langs drooggevallen doorbraakgeulen liggen Loo, Groessen, Leuven en Helhoek. Langs de Lathumse Dijk is het gehucht Nieuwgraaf ontstaan, gelegen op een hoogte van 9 meter boven N.A.P.

Afbeelding 2
Geomorfologische kaart gemeente Duiven

- uiterwaarden
- rivierduin op laagterras
- oeverwallen
- kommen

3. INFRASTRUCTUUR

De belangrijkste verbindingswegen bevinden zich op de overgang van oeverwallen naar komgronden, op stroomruggen en drooggevallen overloopgeulen.

Op de overgang van oeverwal naar komgrondgebied bevindt zich de belangrijkste doorgaande verbinding, de Oude Keulsebaan/Oude Kleefse Postweg (thans Rijksweg) tussen de Veluwe/Westervoort en Zevenaar/Rijnland. Deze weg is verschillende keren verlegd en slechts gedeeltelijk in zijn oorspronkelijke tracé gehandhaafd.

Tussen Duiven en Loo ligt een smalle rug, die ongeveer één meter hoger ligt dan het omliggende oeverwallengebied. Op deze oude stroomrug is de Eltensestraat/Loostraat aangelegd. Van hieruit is het Looveer aan de Looveerweg - een zijstraat van de Loodijk - bereikbaar. De Lijkweg/Dorpstraat/Achtergaardsestraat tussen Loo, Groessen/Helhoek en Zevenaar is gelegen op een andere oude stroomrug. Na het doorbreken van deze ruggen zijn overloopgeulen ontstaan, die, na gaandeweg drooggevallen te zijn, als veedrift en later als belangrijke verbindingsweg hebben gefungeerd. Hieruit zijn onder meer de Loostraat, Husselarijstraat, Lijkweg, Kerkpad, Leuvensestraat en De Aa ontstaan (zie afbeelding 3).

De overige wegen bevinden zich met name op de oeverwallen. Het komgrondgebied is doorsneden met in nozrdoostelijke, resp. noordwestelijke richting gegraven weteringen, waarbij strokenverkaveling is toegepast. Deze weteringen bepalen het regelmatige wegenpatroon in het komgrondgebied. Op de oeverwallen en de Duivense Eng is het verkavelings- en wegenpatroon onregelmatig, mede als gevolg van hoogteverschillen.

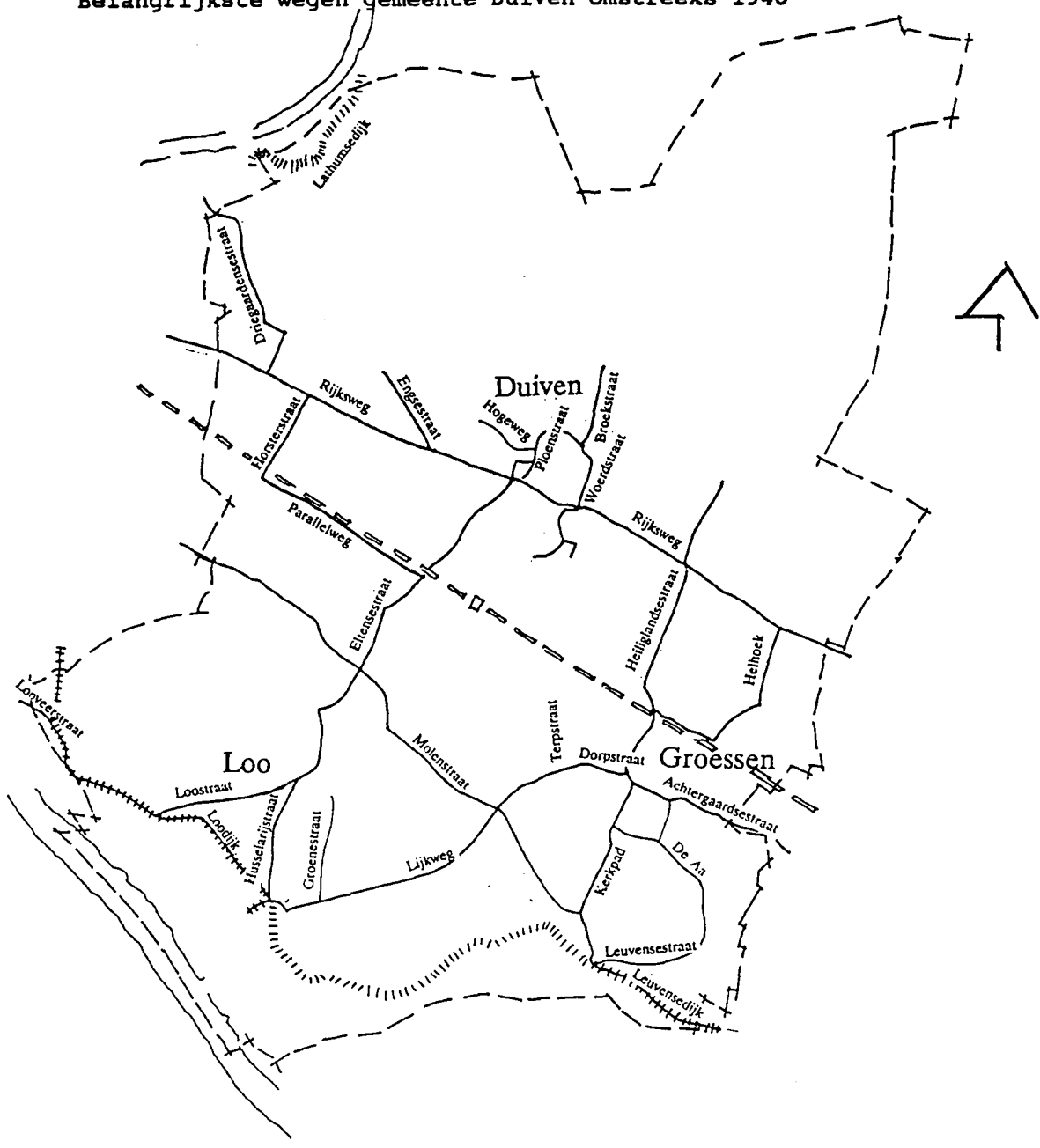
Parallel aan de Rijksweg is de spoorlijn Arnhem-Oberhausen (Rijnspoorweg 1856) aangelegd, met een station te Duiven en tot 1935 een halte te Groessen. De busverbinding met Arnhem kwam omstreeks 1930 tot stand.

Het thans nog aanwezige Looveer vormt de verbinding tussen de Liemers en de Betuwe/Huissen. De oudste kaden en dijken langs Rijn en IJssel dateren uit de 12e en 13e eeuw.

Omstreeks 1920 werd Duiven aangesloten op het provinciale elektriciteitsnet van de P.G.E.M. Aansluiting op het drinkwaternet vond plaats na 1945.

Afbeelding 3
Belangrijkste wegen gemeente Duiven omstreeks 1940

1 KM

Gemeente Duiven

Belangrijkste wegen, situatie omstreeks 1940

- weg
- ||||| dijk
- spoorweg/station

4. NEDERZETTINGSSTRUCTUUR

4.1. Algemeen

Ofschoon de naamgeving van de nederzettingen in de gemeente Duiven op Frankische oorsprong duidt, wordt aangenomen dat de rivierduinen en andere zandruggen vanaf de Romeinse tijd min of meer permanent geoccupeerd zijn. Met name de overgang naar de laaggelegen gebieden is een aantrekkelijke lokatie.

Op sommige plaatsen zijn terreingedeelten kunstmatig opgehoogd tot pollen en woerden, waaronder De Plak, Loohorst en in Groessen het snijpunt van de Dorpstraat en de Terpstraat.

Het dunbevolkte gebied is vanaf de 13e eeuw door middel van kaden (en later dijken) voor het eerst beveiligd tegen overstromingen van Rijn en IJssel. Enkele doorbraakgeulen, zoals De Aa, dateren uit de Late Middeleeuwen.

In de Late Middeleeuwen is de gemeente Duiven onder Brandenburgs-Pruisisch bestuur komen te staan. De strategisch gunstige ligging aan de handelsroute Amsterdam-Rijnland die na 1750 van belang werd in verband met de aanleg van de schipbrug te Westervoort, heeft voor de gemeente Duiven tot in de 20e eeuw toch weinig betekenis gehad. Wel heeft Loo kunnen profiteren van de vgerverbinding met Huissen, als onderdeel van de verbinding Betuwe-Liemers en als verbinding tussen de Kleefse enclaves (Huissen en de Liemers).

Landbouw vormde dan ook tot in de 20e eeuw het voornaamste middel van bestaan. Omstreeks 1780 beschikte Duiven reeds over een belangrijke brouwerij. In 1789 werd in Leuven een steenbakkerij opgericht.

4.2. Functionele ontwikkelingen

Periode 1800-1850

In 1816 werd Duiven definitief als zelfstandige gemeente binnen het Koninkrijk der Nederlanden opgenomen. Hierdoor kwamen de invoerbepalingen met het achterland te vervallen. De verharding van de rijksweg, in het kader van het Rijkswegenplan van Koning Willem I, bracht echter nauwelijks een wezenlijke verbetering in de weinig welvarende situatie waarin de gemeente Duiven verkeerde. De bevolking bleef vrijwel uitsluitend op de landbouw georiënteerd.

Periode 1850-1900

Omstreeks 1850 werd de brouwerij te Duiven tot een der belangrijkste van Gelderland gerekend, vanaf 1876 "De Star" geheten.

In 1856 werd de spoorlijn Arnhem-Emmerich opengesteld. Een kilometer ten zuiden van de kern Duiven werd het spoorwegstation Duiven geopend, alsmede een halteplaats te Groessen. De gebrekkige infrastructuur in het dunbevolkte achterland was een belangrijke reden voor het nagenoeg uitblijven van industrialisatie in de gemeente Duiven. In de uiterwaarden werden 2 pannenfabrieken (1864 en 1874) en een kleine steenfabriek (1879) opgericht. Enkele tientallen personen vonden hierin werk. De verkoop van de gemene gronden van de gemeente (1853) heeft een intensievere benutting van de landbouwgronden tot gevolg gehad.

De ontwikkelingen in de Huissense sigaren-, groente- en baksteen-industrie maakten van het Looweer een belangrijke economische verbinding tussen Betuwe en Liemers. Duiven bleef een op landbouw gerichte gemeente.

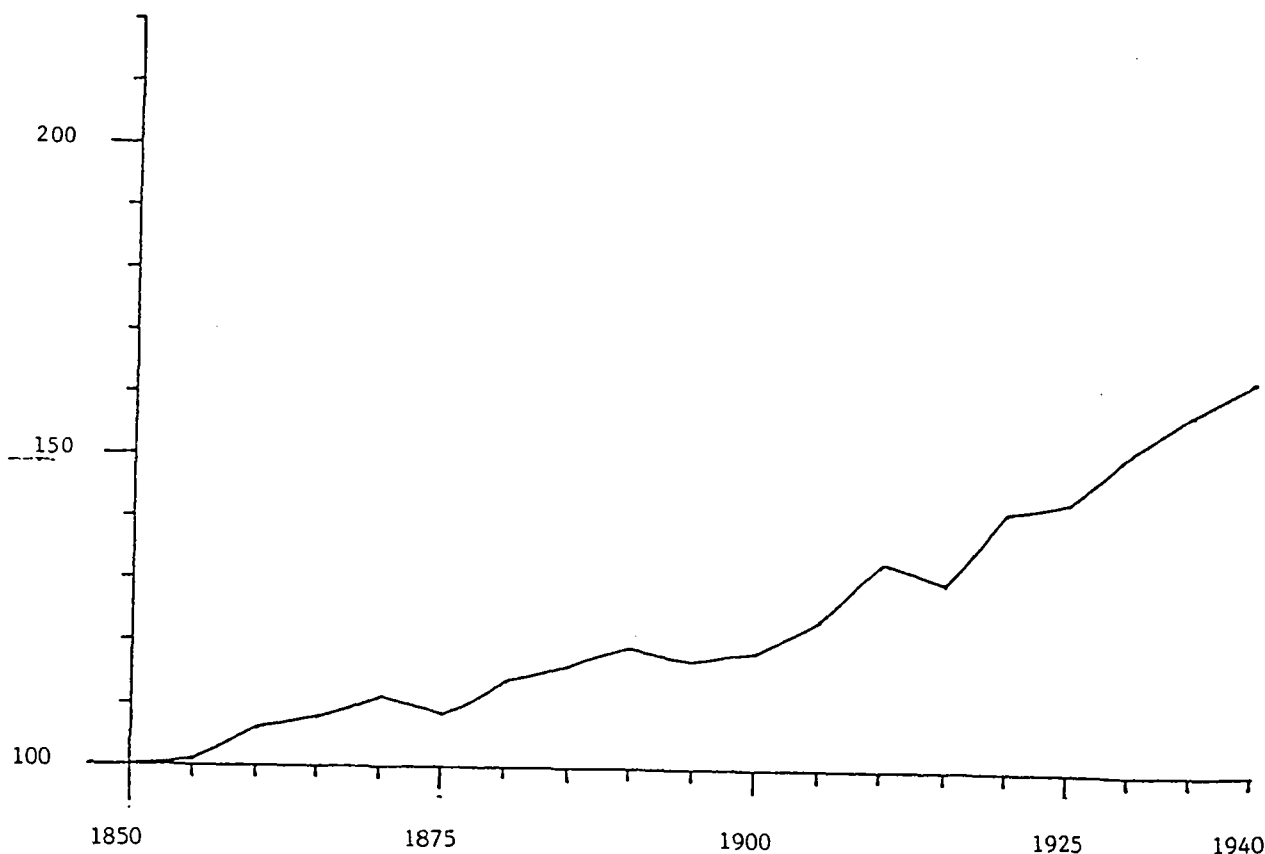
Periode 1900-1940

De economische ontwikkeling van de gemeente Duiven kan voor het tijdvak 1900-1940 nauwelijks gerelateerd worden aan de eigen industrie. De steen- en pannenfabrieken verdwenen. Een kleine zuivelfabriek werd opgericht. Brouwerij "De Star" werd in de jaren '20 veranderd in een bierbottelarij annex mineraalwaterfabriek. Van groter belang waren de ontwikkelingen op industrieel en infrastructuureel gebied buiten de gemeentegrenzen van Duiven.

Het gaat daarbij vooral om de werkgelegenheid in de baksteenfabricage langs de Nederrijn en IJssel, de ontwikkelingen in Arnhem en Huissen, alsmede de infrastructuurele verbeteringen tussen de Liemers en de Veluwe ter hoogte van Westervoort. Het beeld van langzame groei wordt gereflecteerd in de trage groei van het bevolkingsaantal (zie afbeelding 4). In het tijdvak 1850-1940 bedroeg de gemiddelde bevolkingsgroei in de expulsiegemeente Duiven slechts ca. 0.7% per jaar.

Afbeelding 4

Bevolkingsontwikkeling gemeente Duiven 1850-1940
(indexcijfers: 1850, 2.479 inwoners = 100)

4.3. Stedebouwkundige structuur

Duiven

Duiven was in 1850 een kleine nederzetting, gelegen langs de Rijksweg naar Arnhem en Zevenaar. Er was sprake van een zekere kernvorming ter hoogte van de Hogeweg en de aan de rand van het rivierduin gelegen Ploenstraat, doorlopend in de Woerdstraat en de omgeving van de Kastanjelaan. Langs de Engsestraat bevindt zich de lineaire bewoningsconcentratie van de Duivense Eng. Op de stroomrug naar Loo (Eltensestraat en Loostraat) komt verspreide bewoning voor. Na 1850 is in Duiven sprake van een zekere verdichting binnen de bestaande bewoningsconcentraties. Nabij het spoorwegstation aan de Achterstehoek ontstaat een nieuwe bewoningsconcentratie aan de Eltensestraat.

Loo

In 1850 strekte Loo zich uit langs de Loostraat en Husselarijstraat. Langs de Loodijk is sprake van verspreide bebouwing. Rond de eeuwwisseling ontstond eveneens verspreide bewoning aan de Groenestraat en het snijpunt van de Loostraat en Husselarijstraat.

Groessen

Tot diep in de 19e eeuw is de Dorpstraat/Heiliglandsestraat de hoofdas in Groessen. Van verspreide bewoning is sprake langs de Leuvensestraat, Kerkpad en Terpstraat. Rond 1900 ontstond een kleine bewoningsconcentratie nabij de spoorhalte. Na 1900 werd het gedeelte rond de Kampstraat dichter bebouwd.

Verspreide bebouwing

Verspreide bebouwing, met name boerderijbouw komt voor op de oeverwallen met een zekere bundeling in Leuven, Helhoek, Huslerij en Nieuwgraaf.

Leuven bestaat verder uit verspreide bebouwing langs de Leuvensestraat.

Helhoek bestaat uit enkele woningen aan de gelijknamige weg.

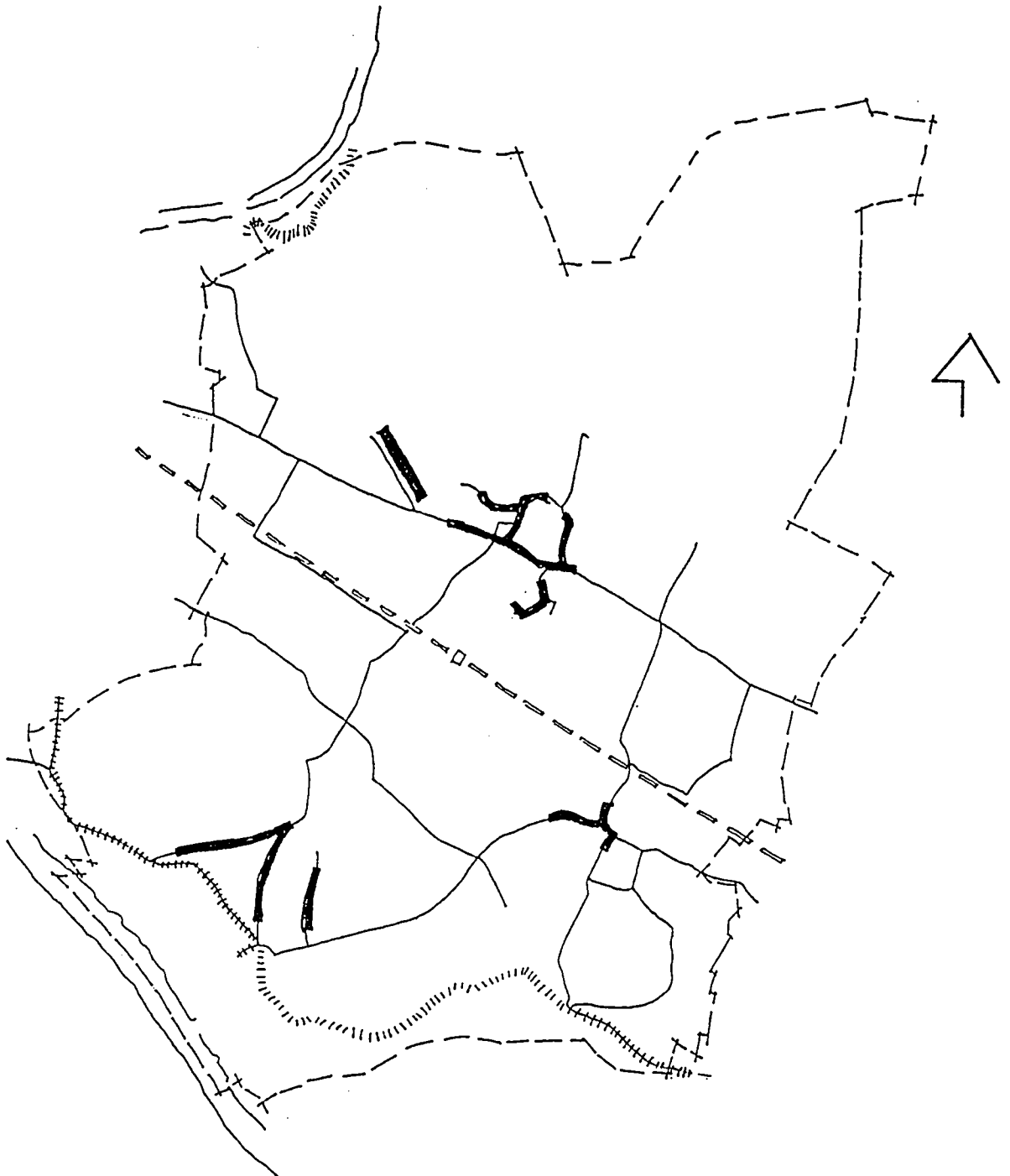
Het gehucht Nieuwgraaf strekt zich uit langs de Lathumse Dijk tussen Westervoort en Angerlo. Het gaat om verspreide bebouwing nabij de op Westervoorts grondgebied gelegen steenfabrieken.

4.4. Ontwikkelingen na 1940

Na 1940 groeide de kern Duiven verder uit. Het oude gedeelte rond de Ploenstraat en het spoorwegstation aan de Achterstehoek werd nagenoeg geheel volgebouwd. In de jaren '70 van de 20e eeuw is de A12 (Arnhem-Oberhausen) aangelegd.

Afbeelding 5

Schematische weergave structuur waarbinnen uitbreidingen gemeente
Duiven 1850-1940 plaats hebben gevonden

4.5. Karakterisering geïnterpreteerde bebouwing

Wonen

In de gemeente Duiven zijn geen karakteristieke woonvormen aan te wijzen. Wel vermeldenswaardig zijn de woonhuizen die dateren uit de periode 1920 tot 1940: deze liggen verspreid over de hele gemeente.

Werken

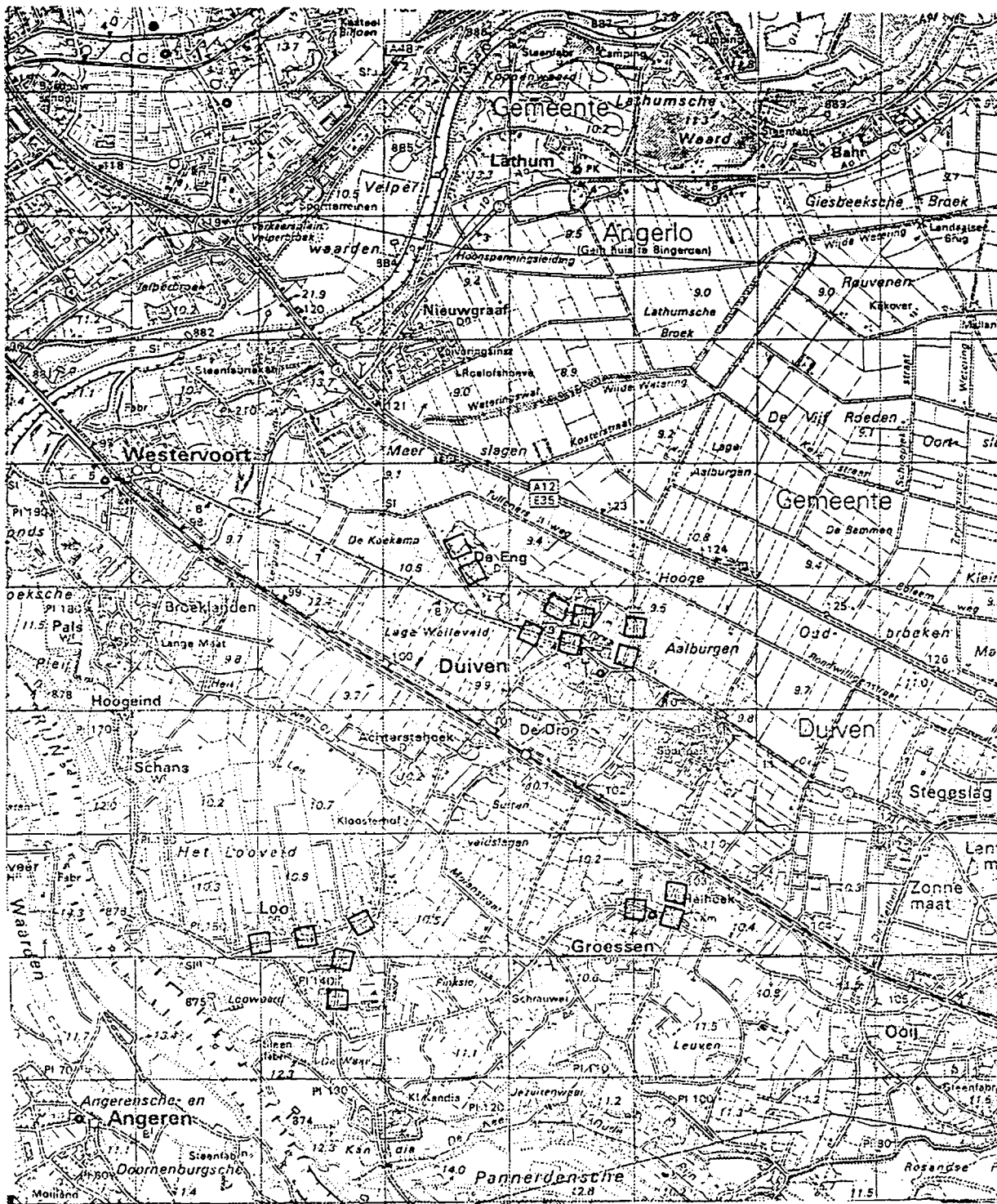
In de categorie werken treffen we geen karakteristieke gebouwen aan uit de periode 1850-1940. Wel heeft een aantal hallehuisboerderijen een voor de Liemers typerende achtergevel: gepleisterd, korfboogvormige deeldeuren met - vaak overhoeks geplaatste - ruitjes en korfboogvormige staldeuren, omzoomd door gemetselde korfbogen, rondboogvormige stalramen met een roedenindeling en omzoomd door een gemetselde rondboog. De gedeeltelijk met riet gedekte wolfdaken hebben soms vrij steil hellende dakschilden. Noemenswaardig zijn ook 2 boerderijen met 3-kaps schuren in Loo.

Maatschappelijke voorzieningen

In het centrum van Duiven, aan de rijksweg, ligt een aantal monumentale panden waarvan een aantal oorspronkelijk - en sommige nu nog - een maatschappelijk belang diende. „Voorbeelden zijn de pastorie, gebouwd in 1866 in een sobere classicistische trant, het voormalige gemeentehuis daterend uit 1864, waarvan de middenpartij met de ingang, duidelijk benadrukt is, het voormalige klooster (1861) dat oorspronkelijk als particuliere kostschool is gebouwd, sober gebouwd en vermoedelijk uit dezelfde periode daterend, een belangrijk R.K. internaatsgebouw en de huidige Hervormd/Gereformeerde Kerk met bijbehorende pastorie. Naast deze monumentale panden ligt een 3-tal villa's (ca. 1900) van de vroegere dorpsnotabelen (o.a. de woning van de gemeentesecretaris, een T-boerderij en een aantal karakteristieke woonhuizen uit de jaren '30. Achter de R.K. pastorie, gelegen aan de Droostraat, bevindt de zich laatgotische kerk.

Samenvattend kan gezegd worden dat deze bebouwing aan de Rijksweg en de nabijgelegen R.K. kerk een duidelijk stempel op het centrum van Duiven drukken.

Kaart 1

4.6. Typologie uitbreidingen gemeente Duiven 1850-1940

Toelichting bij kaart 1

Type aanduiding	Type-omschrijving	Bijzondere gebieden
-----------------	-------------------	---------------------

Andere aanduidingen

- Lineaire ontwikkelingen

- functie: gemengd of wonen
- niet-planmatige en planmatige ontwikkelingen

4.7. Bijzondere gebieden

De term bijzonder gebied wordt gehanteerd voor gebieden die zijn gebouwd of aangelegd in de periode 1850-1940. Bij de beoordeling is de criterialijst (zie blad 16) gehanteerd volgens de zgn. "MIP-handleiding". Hierbij zijn grotere samenhangende (stede-)bouwkundige structuren bekeken. Bij de bouwkundige inventarisatie zijn samenhangende bouwkundige complexen aangegeven.

Dat in de gemeente geen of weinig bijzondere gebieden voorkomen, zegt niets over de schoonheid of opbouw van de gemeente.

In de gemeente Duiven komen geen bijzondere gebieden uit de periode 1850-1940 voor.

CRITERIA VOOR DE AANDUIDING BIJZONDERE GEBIEDEN

- I. Intrinsieke stedenbouwkundige kwaliteit, zoals:
  1. kwaliteit van het ruimtelijk concept;
  2. betekenis vanwege de verkaveling/inrichting/voorzieningen;
  3. betekenis vanwege architectonische/architectuurhistorische kwaliteit;
  4. betekenis vanwege specifieke vorm voor specifieke functionele ontwikkelingen (b.v. havengebied, city-ontwikkeling, sportpark)

- II. Bijzondere historische betekenis, zoals:
  1. structuur, bestemming of verschijningsvorm, verbonden met en duidelijk uitdrukking gevend aan een specifieke politieke, culturele, geestelijke, sociale, economische of algemeen historische ontwikkeling;
  2. betekenis voor de geschiedenis van de ruimtelijke ordening en voor de ontwikkeling van het stedenbouwkundig denken;
  3. betekenis vanwege de innovatieve waarde of pioniersfunctie (type, motief, datering)

- III. Stedenbouwkundige betekenis in ruimere omgeving, zoals:
  1. betekenis als onderdeel van een groter geheel
  2. betekenis vanwege ruimtelijke relaties met de omgeving;
  3. betekenis vanwege markering van het stadsbeeld, als ruimtelijke of functionele dominant in een groter geheel of als representant van een groter geheel

- IV. Gaafheid (van de in I t/m III genoemde kwaliteiten)

- V. Zeldzaamheid (van de in I t/m III genoemde kwaliteiten)

GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN/BIBLIOTHEKEN/KAARTMATERIAAL EN LITERATUUR

Archieven en bibliotheken

- * Rijks Archief in Gelderland
- * Gemeente Duiven
- * Katholieke Universiteit Nijmegen, faculteitsbibliotheek Beleidswetenschappen
- * Stichting Arnhemse Openbare en Gelderse Wetenschappelijke Bibliotheek
- * Bibliotheken Provincie Gelderland

Afbeelding

- * Afbeelding 1   Gemeente Duiven omstreeks 1866
- * Afbeelding 2   Geomorfologische kaart gemeente Duiven
- * Afbeelding 3   Gemeente Duiven, belangrijkste wegen omstreeks 1940
- * Afbeelding 4   Bevolkingsontwikkeling gemeente Duiven 1850-1940
- * Afbeelding 5   Schematische weergave van structuur waarbinnen uitbreidingen gemeente Duiven 1850-1940 hebben plaats gevonden
- * Kaart 1   Typologie uitbreidingen gemeente Duiven 1850-1940

Geraadpleegd kaartmateriaal

- * Topografische kaart 1/25.000, 1/50.000, diverse jaargangen
- * Rivierkaart 1/10.000, circa 1915
- * Topografische en Militaire Kaart 1/25.000, 1850-1864
- * Kaartenboek van Gelderland 1843
- * J. Kuyper, Gemeenteatlas van Gelderland, 1868, Leeuwarden 1970

Literatuur

- * Marrewijk, A.A.M., Pelk, M.L.H. van, *Landinrichting Duiven-Westervoort; advies natuur, landschap en cultuurhistorie*, Utrecht, 1986
- * Nederlandsche Heidemaatschappij, *Bijdrage tot de kennis van de landbouwkundige ontwikkelingsmogelijkheden in de Liemers*, Arnhem, 1946
- * Nispen tot Pannerden, A.J.M. van, *Uit de geschiedenis van de gemene gronden te Duiven*, in: *Bijdragen en mededelingen Vereniging Gelre 1949*
- * Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg, *Na honderdvijftig jaar; schetsen uit de Liemers*, Zevenaar, 1966
- * Vereniging Gelre, *Statistische beschrijvingen van de steden en het platteland van Gelderland uit 1808, Deel 1 Het Kwartier van Arnhem*, Arnhem, 1986

Oosterbeek, 1991

Stichting MIP-Gelderland
Oranjeweg 60
6861 BL OOSTERBEEK
tel. 085 - 336 326